Torek, 4. februar 2014

P7_TA(2014)0063

Uporaba Direktive o nepoštenih poslovnih praksah podjetij

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 4. februarja 2014 o uporabi Direktive 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah podjetij (2013/2116(INI))

(2017/C 093/05)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/29/ES z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu (direktiva o nepoštenih poslovnih praksah) ([1]),

— ob upoštevanju prvega poročila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru z naslovom o uporabi direktive o nepoštenih poslovnih praksah podjetij (COM(2013)0139),

— ob upoštevanju sporočila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o uporabi Direktive o nepoštenih poslovnih praksah (COM(2013)0138),

— ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 2004 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (uredba o sodelovanju na področju varstva potrošnikov) ([2]),

— ob upoštevanju Direktive 98/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov ([3]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. januarja 2009 o prenosu, izvajanju in izvrševanju Direktive 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter Direktive 2006/114/ES o zavajajočem in primerjalnem oglaševanju ([4]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. decembra 2010 o vplivu oglaševanja na vedenje potrošnikov ([5]) in odgovora Komisije, sprejetega dne 30. marca 2011;

— ob upoštevanju študije z naslovom „*Transposition and Enforcement of the Directive on unfair commercial practices and the Directive concerning misleading and comparative advertising*“ (Prenos in izvrševanje direktive o nepoštenih poslovnih praksah podjetij (2005/29/ES) ter direktive o zavajajočem in primerjalnem oglaševanju (2006/114/ES), ni na voljo v slovenščini, op. prev.), ki jo je dal izvesti Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov ([6]),

— ob upoštevanju člena 48 Poslovnika,

— ob upoštevanju poročila Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov ter mnenja Odbora za pravne zadeve (A7-0474/2013),

A. ker je potrošnja eno od bistvenih gonil rasti v Uniji in imajo zato potrošniki zelo pomembno vlogo v evropskem gospodarstvu;

B. ker je varstvo potrošnikov in njihovih pravic ena temeljnih vrednot Unije;

C. ker je Direktiva 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah (Direktiva) glavni zakonodajni akt Unije na področju zavajajočega oglaševanja in drugih nepoštenih praks podjetij v razmerju do potrošnikov;

([1]) UL L 149, 11.6.2005, str. 22.
([2]) UL L 364, 9.12.2004, str. 1.
([3]) UL L 166, 11.6.1998, str. 51.
([4]) UL C 46 E, 24.2.2010, str. 26.
([5]) UL C 169 E, 15.6.2012, str. 58..
([6]) IP/A/IMCO/NT/2008-16.

Torek, 4. februar 2014

D. ker je namen Direktive prek t. i. „klavzule o enotnem trgu“ potrošnikom v vsej Uniji zagotoviti visoko raven varstva in povečati njihovo zaupanje v enotni trg, podjetjem pa zagotoviti veliko pravno varnost in zmanjšanje ovir za čezmejno trgovino;

E. ker posamezne države članice zelo različno uporabljajo Direktivo 2005/29/ES;

F. ker sta začasni odstopanji, ki sta državam članicam omogočali, da še naprej uporabljajo nacionalne določbe, ki so bolj omejevalne ali strožje kot Direktiva, oziroma da izvajajo klavzule o minimalni uskladitvi iz drugih zakonodajnih instrumentov Unije, prenehali veljati 12. junija 2013;

G. ker lahko države članice, ki to želijo, uporabo Direktive razširijo tudi na razmerja med podjetji, vendar so se doslej za to odločile le štiri države;

H. ker je Evropska komisija napovedala, da bo v prihodnje predlagala revizijo Direktive 2006/114/ES o zavajajočem in primerjalnem oglaševanju, ki zadeva razmerja med podjetji;

I. ker je razvoj digitalnega gospodarstva z vsemi tehnološkimi aplikacijami temeljito spremenil način, kako potrošniki nakupujejo ter kako podjetja oglašujejo in prodajajo blago in storitve;

J. ker nekatera podjetja, zlasti manjša, in številni potrošniki še vedno ne poznajo pravic, ki jih imajo potrošniki v Evropi;

K. ker je treba okrepiti vlogo združenj za varstvo potrošnikov in jim omogočiti okrepitev zmogljivosti;

1. poudarja, da je zakonodajni okvir, vzpostavljen z Direktivo, učinkovit in pomemben z vidika povečanja zaupanja potrošnikov in trgovcev v zvezi s transakcijami na notranjem trgu (zlasti čezmejnimi), saj podjetjem zagotavlja večjo pravno varnost in pomaga krepiti varstvo potrošnikov v Uniji; opozarja, da se lahko zaradi različne uporabe Direktive zmanjša njena učinkovitost;

2. obžaluje, da so kljub določbam Direktive 2006/114/ES, ki je bila sprejeta za boj proti zavajajočim praksam pri oglaševanju na področju razmerij med podjetji, še vedno razširjene nekatere prakse, zlasti goljufije s poslovnimi imeniki; je seznanjen z namero Komisije, da bo v kratkem predlagala spremembo Direktive 2006/114/ES, ki zadeva razmerja med podjetji, da bi omogočila učinkovitejši boj proti tovrstnim praksam; meni, da bi lahko Komisija v zvezi z Direktivo 2006/114/ES preučila koristi ciljno usmerjene „črnega seznama“ poslovnih praks, ki so v razmerjih med podjetji nepoštene v vseh okoliščinah, podobno kot tak seznam že obstaja za Direktivo 2005/29/ES; kljub temu meni, da še ni primerno, da bi področje uporabe Direktive 2005/29/ES, ki zadeva razmerja med podjetji in potrošniki, razširili na nepoštene poslovne prakse med podjetji;

3. poziva Komisijo, naj pojasni povezanost direktiv 2005/29/ES in 2006/114/ES, da bi zagotovili visoko raven varstva vseh gospodarskih subjektov v Uniji, zlasti potrošnikov ter malih in srednjih podjetij, pred goljufivimi ali nepoštenimi praksami in da bi tako okrepili zaupanje na notranjem trgu;

4. meni, da sta odstopanji za sektorja nepremičnin in finančnih storitev utemeljeni in bi ju bilo dobro ohraniti;

5. meni, da razširitev „črnega seznama“ iz Priloge I v tej fazi ni primerna; hkrati pa Komisijo poziva, naj sestavi seznam praks, ki jih nacionalni organi opredeljujejo kot nepoštene v smislu splošnih načel Direktive, da bi lahko ocenili, ali bi bila razširitev seznama morda primerna v prihodnje;

6. ugotavlja, da so lahko potrošniki pri nekaterih oblikah zavez med potrošnikom in podjetjem žrtev nepoštenih poslovnih praks, na primer ob nadaljnji prodaji proizvoda trgovcu; poziva Komisijo, naj preuči tovrstne težave in po potrebi razmisli o ciljno usmerjenih in praktičnih rešitvah, ki lahko med drugim zajemajo prožnejše razlage Direktive 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah in bi jih lahko Komisija pojasnila v smernicah za uporabo te direktive;

7. opozarja, da države članice od 12. junija 2013 ne morejo več ohraniti določb, ki so jih dotlej uporabljale na podlagi začasnih odstopanj; zato jih poziva, naj svoje predpise čim prej uskladijo z besedilom direktive; obenem pa poziva Komisijo, naj čim prej razišče, kako so države članice prenesle Direktivo, predvsem v nacionalnih določbah, ki niso zajete v Prilogi I, in naj v dveh letih posreduje Parlamentu in Svetu izčrpno poročilo o uporabi Direktive, ki bo med drugim vsebovalo možnosti za nadaljnjo harmonizacijo in poenostavitev prava Skupnosti, zato da bomo ohranili visoko raven varstva potrošnikov;

8. znova potrjuje, da je pomembno in nujno, da države članice Direktivo v celoti in poenoteno uporabljajo in pravilno izvajajo, da se odpravijo pravne in operativne negotovosti za podjetja, ki delujejo čezmejno; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je morala Komisija v letih 2011 in 2012 za več držav članic uporabiti sistem posvetovanja „EU Pilot“ zaradi nepravilnega prenosa Direktive; poziva države članice, naj na nacionalni ravni podprejo njeno izvrševanje z vsemi razpoložljivimi sredstvi, zlasti z zadostnim financiranjem; poudarja, da je za uresničitev tega cilja bistveno okrepiti sodelovanje med nacionalnimi organi, pristojnimi za izvajanje Direktive, ter nadgraditi strukturiran dialog med javnimi izvršilnimi organi in drugimi zainteresiranimi stranmi, zlasti združenji za varstvo potrošnikov,

9. ugotavlja, da od konca roka za prenos Direktive v letu 2007 države članice pogostoma niso pravilno prenesle ali uporabile ključnih določb, zlasti črnega seznama prepovedanih, zavajajočih in agresivnih poslovnih praks; zato poziva Komisijo, naj še naprej pozorno spremlja uporabo Direktive in v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije po potrebi vloži tožbo zoper države članice, ki kršijo Direktivo, je ne izvajajo ali uporabljajo pravilno; poziva Komisijo, naj nujno razreši vsa nerešena vprašanja v zvezi s posvetovanjem, ki ga je začela leta 2011, tako da bodisi ustavi postopke za ugotavljanje kršitev bodisi posreduje zadeve Sodišču Evropske unije;

10. podpira Komisijo pri prizadevanjih za oblikovanje seznama kazalnikov za oceno učinkovitosti mehanizma Direktive v državah članicah;

11. pozdravlja, da so se po prenosu Direktive v državah članicah povečali čezmejni nakupi; vendar opozarja, da sta za spodbujanje zbliževanja praks pri izvajanju ter zagotovitev hitrega in učinkovitega odziva bistvena okrepljeno sodelovanje in usklajevanje med Komisijo in nacionalnimi organi; opozarja, da je treba posebno pozornost nameniti obravnavi čezmejnega spletnega nakupovanja, zlasti kadar na spletnih mestih za primerjavo cen ni jasno razkrita identiteta trgovca, ki upravlja spletno mesto;

12. znova poudarja, da je za popolno uporabo in pravilno izvajanje Direktive pomembno okrepljeno sodelovanja med nacionalnimi organi, pristojnimi za njeno uporabo v zvezi s tem spodbuja Komisijo, naj poglobljeno preuči področje uporabe, učinkovitost in mehanizme delovanja uredbe o sodelovanju na področju varstva potrošnikov, saj se je zavezala, da bo to storila do konca leta 2014; v zvezi s tem pozdravlja, da je Komisija pred nedavnim začela javno posvetovanje v zvezi s pregledom te uredbe in da bo posvetovanje mogoče v vseh jezikih EU; poziva zainteresirane strani, ki jih to zadeva, naj se posvetovanja udeležijo;

13. poudarja, da so skupne nadzorne preiskave, izvedene v okviru uredbe o sodelovanju na področju varstva potrošnikov, koristne, in Komisijo poziva, naj jih nadalje razvije in okrepi ter razširi njihovo področje uporabe; poziva Komisijo, naj pripravi povzetek zbranih podatkov in seznam ukrepov, ki so jih sprejele Komisija in države članice po teh preiskavah, ter naj objavi ugotovitve, pri čemer je treba zagotoviti zaupnost nekaterih občutljivih informacij, ki se uporabljajo v nacionalnih sodnih postopkih; poziva Komisijo, naj Evropskemu parlamentu poroča o svojih ugotovitvah in naj predlaga nadaljnje ukrepe, če je to potrebno za boljše delovanje notranjega trga;

14. se strinja, da bi si bilo treba še naprej prizadevati za okrepitev izvrševanja direktive o nepoštenih poslovnih praksah v zvezi z ranljivimi potrošniki;

15. izraža zaskrbljenost glede navzkrižij interesov in glede tega, da nekateri trgovci zavajajoče uporabljajo instrumente nadzora za stranke in spletna mesta za primerjavo cen; v zvezi s tem pozitivno ocenjuje odločitev Komisije, da bo preučila, kako bi lahko bile informacije na teh platformah jasnejše za potrošnike;

16. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo ustrezno uporabo direktive o nepoštenih poslovnih praksah, zlasti v zvezi z zavajajočim prikritim spletnim oglaševanjem v obliki komentarjev na socialnih omrežjih, forumih ali blogih, za katere je videti, kot da bi jih poslali potrošniki, v resnici pa gre za sporočila v komercialne ali oglaševalne namene, ki jih neposredno ali posredno pripravijo ali financirajo gospodarski subjekti; odločno poudarja, da take prakse negativno vplivajo na zaupanje potrošnikov in pravila konkurence; poziva države članice, naj sprejmejo ustrezne ukrepe za nadaljnje preprečevanje razvoja teh praks, vključno z obveščevalnimi kampanjami, s katerimi bi opozorili potrošnike na te prikrite oblike oglaševanja, ali s spodbujanjem delovanja posebej usposobljenih opazovalcev/moderatorjev forumov, ki bi bili pozorni na nevarnosti prikritega oglaševanja;

17. opozarja, da je treba glede na hitro širjenje spletnega oglaševanja razviti ustrezne mehanizme za nadzor nad varstvom ranljivih skupin, zlasti otrok, in za spremljanje, kako oglaševalci dostopajo do njih;

18. obžaluje, da so potrošniki kljub veljavni evropski zakonodaji, ki ureja cene letalskih prevozov, in izvedbi skupne nadzorne preiskave leta 2007 na podlagi uredbe o sodelovanju na področju varstva potrošnikov, med katero so se preverjale spletne strani, ki prodajajo letalske karte, še naprej žrtve številnih zavajajočih praks v tem sektorju, na primer z nevključevanjem neizogibnih stroškov, kot so dodatne dajatve za kreditne in debetne kartice pri rezervaciji prek spleta; je zaskrbljen zaradi naraščajočega števila pritožb med uporabniki spletnih strani za nakup vstopnic, ki so žrtve tako imenovanega sledenja IP-naslovom, s katerim se ugotavlja število povezav, ki jih internetni uporabnik vzpostavi z istega IP-naslova, da se umetno zviša cena izdelkov, za katere uporabnik pokaže zanimanje z več podobnimi iskanji; poziva Komisijo, naj razišče pogostost te prakse, ki povzroča nelojalno konkurenco in zlorablja osebne podatke uporabnikov, in po potrebi predlaga ustrezno zakonodajo za zaščito interesov uporabnikov;

19. meni, da kazni, naložene za neupoštevanje Direktive, ne bi smele nikoli biti nižje od dobička, ustvarjenega s prakso, ki velja za nepošteno ali zavajajočo; želi spomniti države članice, da Direktiva določa, da morajo biti kazni učinkovite, sorazmerne in odvračalne; poziva Komisijo, naj zbere in analizira podatke o kaznih, ki jih uporabljajo države članice, in učinkovitosti režimov izvrševanja, predvsem z vidika kompleksnosti in trajanja postopkov; poziva Komisijo, naj mu posreduje rezultate teh analiz;

20. pozdravlja prizadevanja Komisije za podporo državam članicam pri prenosu in uporabi Direktive;

21. pozdravlja, da je Komisija vzpostavila podatkovno zbirko o nacionalni zakonodaji in sodni praksi na področju nepoštene poslovne prakse, in priznava, da je zbirka koristna, saj je tako potrošnikom na voljo več informacij; obžaluje, da je na voljo le v angleščini; poziva Komisijo, naj postopoma povečuje število jezikov, v katerih bo zbirka podatkov na voljo, in razvija njeno prepoznavnost, zlasti pri gospodarskih subjektih; poziva jo tudi, naj razmisli o dodatnih instrumentih za ozaveščanje malih in srednjih podjetij o nepoštenih poslovnih praksah;

22. poudarja pomen smernic, ki jih je Komisija pripravila v zvezi z uporabo Direktive; pozdravlja njeno namero, da bo ta dokument do leta 2014 pregledala; spodbuja jo, naj v vsem procesu deluje pregledno in naj se posvetuje s širokim krogom zainteresiranih strani; poziva Komisijo, naj dokument v prihodnje še naprej redno posodablja in natančneje opredeljuje; poziva države članice, naj smernice čim bolj upoštevajo in si izmenjujejo najboljše prakse za njihovo izvajanje; poziva Komisijo, naj predloži oceno težav s tolmačenjem in izvajanjem, s katerimi se nacionalni organov in zainteresirane strani pri izvajanju določb Direktive redno srečujejo, da bi ocenili, katere vidike smernic je treba izboljšati;

23. poudarja, da načelo maksimalne harmonizacije, določeno z Direktivo, pomeni, da z nacionalno zakonodajo ni mogoče določiti strožjih določb, kot jih predvideva Direktiva; poudarja, da Sodišče EU tolmači to načelo kot zahtevo, da se smejo vezana prodaja in druge promocijske prodaje, kar Sodišče ocenjuje kot nepošteno poslovno prakso, čeprav niso na črnem seznamu v Prilogi I, prepovedati samo za vsak primer posebej; poudarja, da bi morala Komisija zaradi pravne varnosti in zagotavljanja visoke ravni varstva potrošnikov v okviru pregleda smernic natančno opredeliti, v katerih primerih bi bilo treba vezano prodajo in druge promocijske prodaje šteti za nezakonito; poziva Komisijo, naj razmisli, ali bi bil potreben nov zakonodajni predlog za ureditev promocijskih prodaj;

24. poudarja, da je uporaba neresničnih okoljskih trditev vse pogostejša nepoštena praksa; spodbuja Komisijo, naj razširi oddelek smernic o tem, da se gospodarskim subjektom zagotovijo pojasnila o uporabi Direktive; obenem Komisijo poziva, naj razmisli o pobudah, ki bi lahko pripomogle k boljšemu varstvu potrošnikov zoper te prakse;

25. poziva Komisijo in države članice, naj podjetja bolje seznanijo s pravicami potrošnikov, s čimer bi gospodarske subjekte spodbudili k doslednejšemu spoštovanju teh pravic;

26. opozarja, da veliko potrošnikov okleva z vložitvijo zahtevkov za povračilo škode, če se jim zdi znesek nizek; poudarja, da bi bilo treba potrošnike bolje seznaniti s podporo, ki jim jo lahko nudijo združenja za varstvo potrošnikov in evropska mreža centrov za varstvo potrošnikov; poudarja, da so potrošniške organizacije pomembne za preventivno ozaveščanje potrošnikov o obstoječih nepoštenih poslovnih praksah in da imajo pomembno vlogo pri pomoči žrtvam nepoštenih praks, kar potrošnikom omogoča ustrezno uveljavljanje njihovih pravic; poziva k usklajenemu ukrepanju potrošniških organizacij na nacionalni in evropski ravni ter k njihovemu sodelovanju z nacionalnimi organi in Komisijo;

27. poudarja, da je za potrošnike pomembno, da imajo na voljo učinkovita, hitra in poceni pravna sredstva; v zvezi s tem poziva države članice, naj v celoti izvajajo direktivo o alternativnem reševanju sporov in zunajsodnem reševanju spletnih sporov;

28. želi poudariti, kako pomembni so kolektivni pravni mehanizmi za potrošnike, in pozitivno ocenjuje pred kratkim objavljeno priporočilo Komisije C(2013)3539 in njeno sporočilo COM(2013)0401; se strinja, da bi se s horizontalnim okvirom za kolektivne pravne instrumente izognili tveganju neusklajenih sektorskih pobud EU; državam članicam priporoča, naj upoštevajo priporočila Komisije glede oblikovanja horizontalnih skupnih načel, saj bi lahko na podlagi njihovega izvajanja v državah članicah ocenili, ali so potrebni nadaljnji zakonodajni ukrepi, predvsem za čezmejne zadeve; vztraja, da različni pristopi h kolektivnim pravnim instrumentom nikakor ne bi smeli ekonomsko spodbujati zlorab kolektivnih tožb in da morajo vsebovati ustrezna varovala za preprečitev neupravičenih zahtevkov;

29. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.